

Arvustus. "Krahv Luxemburg" 21. sajandi stiilis ja vormis

Franz Lehjri operett "Krahv Luxemburg" saavutas ülisuure populaarsuse ja menu kohe pärast esietendumist 12. novembril 1909 Theater an der Wienis. Originaalvariandis on see kolmevaatuseline – lihtne, särav, vaimukas ning parimatest Viini opereti traditsioonidest kokku pandud ligi kolmetunnine lugu, kus on palju ilusat muusikat ja vaimukat teksti.

Ligi veerand operetist kadunud

Rahvusoperis Estonia esietendunud lavastaja Thomas Mika "Krahv Luxemburg" on kantud heast maitsest ning lavastatud klassikaliselt, kohati vägagi särtsakalt. Seda enam tekitab küsimusi, miks on tehtud sedavõrd palju kupüüre nii muusikas kui ka tekstis. Operetti on ligi 40 minutit lühendatud, kusjuures miskipärast on välja jäetud ka mõned selle lavateose kuulsaimad muusikalised numbrid, näiteks kvintett "Ein Schenk auf die englische Bank". Usun, et Eesti publikule oleks operett huvi pakkunud ka täispikkuses, mida tõestas Sulev Nõmmiku 1980-ndate lõpul Estonias lavastatud "Krahv Luxemburg", millest räägitakse tänaseni.

Kui kupüürid välja jätta ning harjuda uudse tekstiga, mis kupüüride tõttu algtekstist erineb, on tegu elegantse, õhulise ja tantsulise lavastusega. Mõne väikese erandiga on lavastuses silmas peetud klassikalisi Viini opereti nüansse. Ergastavalt ja positiivsust tekitavalt mõjub lavakujundus, mille on samuti loonud Thomas Mika.

Noorte ja kogunud artistide koosseis

Seekordne Luxemburg pakub kaks eriilmelist koosseisu, mis on head just nimelt nõnda, nagu nad esinesid 24. ja 26. jaanuaril. Esimene ja teine koosseis.

Primadonna Angčle Didier' rollis astusid üles vastavalt Janne evttenko ja Helen Lokuta, mõlemad omanäolised, aga kumbki omas elemendis.

evttenkole on operett ja muusikal loomuomane. Ta on kaunis, elegantne, operetlik, ilusa hääle ja pingutuseta kõlava fraseerimisega, mis opereti esitamiseks vajalik. Sageli, kui operisolistid hakkavad esitama "kerget" operetimuusikat, kaotavad nad maitse ja stiili. Seda ei saa neile ette heita. Operett lihtsalt pole oper! evttenko on selles osas igati tasemel ning ta jätkab suurepäraselt Eesti operetilauljate uhket jada, sobitudes

kultuur.err.ee

10.03.2020 17:01

Toomas Kuter

Rahvusoper Estonia

Oper

Operett

nimestikku Milvi Laid, Gerda Murre, Silvia Urb, Helgi Sallo, Katrin Karisma, Annika Tõnuri. Kergus, elegants ja loomulikkus on sõnad, mis evttenkot iseloomustavad. Kaunilt kõlas tema esituses ka Mimi aaria Giacomo Puccini ooperist "Boheem".

Krahv René Luxemburgi osas on evttenko partneriks nooruke Reigo Tamm, kellele võib panna suuri tulevikulootusi. Üle hulga aja on Eesti lavadele taas jõudnud tõeline tenor. Loomulikult on tema häälel ja laulmisel veel arenguruumi, kuid on palju positiivset: ta on musikaalne, hääl kannab (tal on olemas ülemine tessituur) ja tal on tenoritele omast sensuaalset karismat. Viimastel aastakümnetel on Eestis valitsenud tenorite põud. On küll mitmeid soliste, kes laulavad ja mitte halvasti, kuid ometi jääb neil midagi puudu. See on see miski, mida õppida pole võimalik, kuid on Tammel olemas. See on hääle tämber, ühtlane fraas, vaba ja tõeliselt tenorlik musitseerimine. Tamm on suurepärase Luxemburg ja evttenkole väga hea partner.

Teise Angčle'i ja Réne paari moodustasid kogenud solistid-artistid Helen Lokuta ja Mati Turi, kelle puhul pääseski mõjule nende kogemustepagas ja professionaalsus. Lokuta on tänu oma hääle suurele diapasoonele võimeline laulma peaaegu kõike, tehes seda ühtlaselt ja eriliste pingutusteta. Tema Angčle on elukogenud lavastaar, kes teab, mida elult nõuda ning kuhu välja jõuda. Ooperisolistina on Lokuta vokaalselt tugev ja tema esitus perfektne. Mati Turi Luxemburg on ilma näinud ja oma katsumused üle elanud elumees, kes vaatamata rutiinile siiski armastuse leiab. Turil on kena hääl, eriti hästi kõlab keskregister.

Tegelikult on väga hea, et rahvusooperi selles lavastuses on kaks nii eriilmelist esimeste armastajate paari. Me ei räägi siinkohal aastanumbritest, mis on suhteline näitaja, kuid võib öelda, et evttenko–Tamm on noorte koosseis ja Lokuta–Turi kogenud artistide koosseis. Kes mida hindab ...

Elegantsed subretid

Ka subretipaarid on erinevad. Esimeses koosseisus Heldur Harry Põlda (Armand) ja Kadri Kõrvek (Juliette), teises vastavalt Jaak Jõekallas ja Elina Nettajeva.

Täielikuks avastamisrõõmuks kujunes Kadri Kõrvek. Ilus ühtlane sopran, hea muusikaline taju ning elegants, pingevaba ja igasugusest maneerlikkusest vaba laulmine. Hingeminev, nooruslikult särav Juliette. Heldur Harry Põlda on boheemlaslik ja väga tantsuline Armand, Kõrvekule hea ja arvestav partner.

Jaak Jõekallase trumbiks on ilus hääl, hea lavaline välimus ja sünnipärane operetlikkus, mis teeb tema Armandi nauditavaks,

Elina Nettajeva puhul jäävad kõlama puhtad ja sillerdavad ülemise tessituuri noodid.

Milleks "rjumottka"?

Küsimärgid tekivad, kui pöördume niinimetatud koomilise vanapaari poole, kelle moodustavad Mart Laur ja Juuli Lill esimeses ning René Soom ja Aule Urb teises koosseisus.

Mart Lauri vürst Basilowitsch on eale vastav, muhe, parajal määral kohtlane, kuid siiski heatahtlik vanahärra, kelle keigarlikkus ja majanduslik kindlustatus lubavad tal alustada afääri veerandsada aastat noorema daami abieluranda meelitamiseks. Laurile sobib see osa, temas on parajal määral tabamatut tobedust. Soomi vürst on vähem aristokraatlik, kuid rohkem krutskeid ja vempe täis. Mõlema puhul on koomilised vanad operetile vajaliku kergusega välja kantud.

Lavastuse kõige suurem maitseväärtus on krahvinna Stasa Kokozowi tõlgendus. Siinkohal ei saa midagi ette heita teda kehastanud Juuli Lillele ega Aule Urbile, kes olid mõlemad tublid ja andsid edasi lavastaja sõnumi, küll aga tekitab küsimuse tegelaskuju kui selline. Liialdatud vene aktsent, "rjumottka" siin ja seal, nostalgitsemine olnud aegade järele, liialdatud seksuaalsus jms. Need kõik on odavad võtted, mis tavapublikule meeldivad, suure aplausi teenivad ja rahva rääkima panevad, kuid väljuvad klassikaliselt häid traditsioone jälgivas lavaloo üldisest mustrist, muutudes maitseväärtuseks. Sellele vaatamata kujundas Juuli Lill krahvinnast huvitava rolli, mida ilmselt ka ise nautis. Nii et küsimus pole rollis, vaid lavastuse kontekstis, kus see võõrkehana mõjub. Aule Urb oli vaoshoitum, samas teise koosseisu sobivam.

Kaspar Mänd dirigeeris hoogsalt ja temperamentselt. Kohati ei püsinud orkester ja solistid sünkroonis. Etenduses oli nauditavad tantsunumbreid, millest võiks arendada omaette teema.

Rahvusoperi lavale on jõudnud klassikaline "Krahv Luxemburg" XXI sajandi stiilis ja vormis. Lühendatud, kiirtonaalsuses, kuid üldiselt heast maitsest kantud. Lehjr ise poleks oma muusikat ilmselt sellisel moel kärpida lubanud. Kuid võib ka nõnda ...

Arvustus ilmus algselt ajakirjas Muusika nr 3.

Sarnased uudised

„Krahv Luxemburg” pani noorema solistide ansambli proovile
(52%)

epl.delfi.ee 12.02.2020

„Krahv Luxemburg” pani noorema solistide ansambli proovile
(52%)

Eesti Päevaleht 12.02.2020